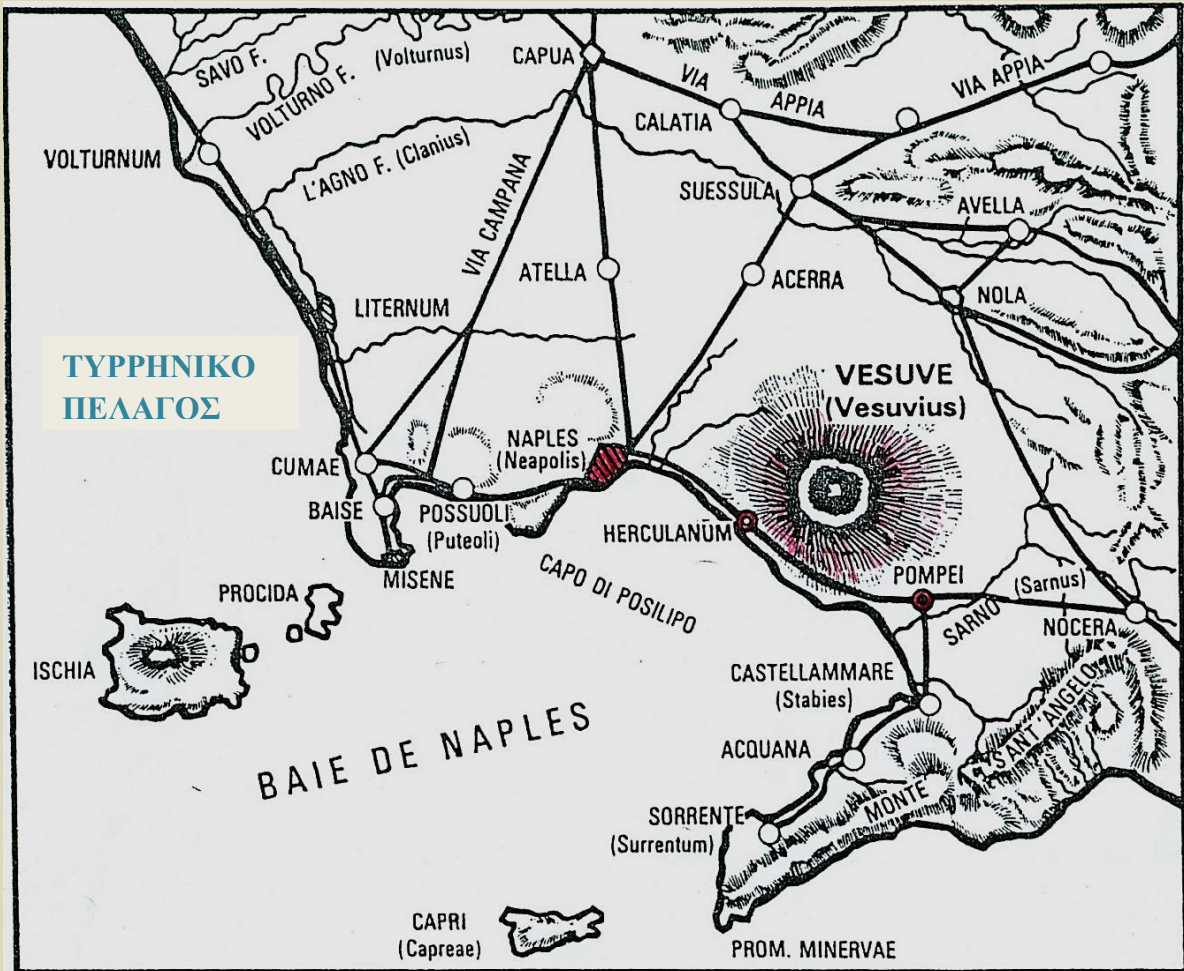

Με ξεναγό τη Μάχη Καρανίκη

Τοπογραφικές Σημειώσεις apan.gr

Η Επαρχία της Καμπανίας (Campania), περιοχή στη Νότια Ιταλία στραμμένη στο Τυρρηνικό Πέλαγος, έχει εμβαδόν 13.590 τετρ. γλμ και πληθυσμό 5.820.000 (το 2018), γεγονός που την καθιστά την πιο πυκνοκατοικημένη περιοχή της Ιταλίας. Το ανάγλυφο του εδάφους, ιδιαίτερα της ακτογραμμής (μήκος 350 γλμ) με τους τρεις μεγάλους κόλπους και τους δεκάδες κόρφους, είναι έντονο. Τα βουνά καταλαμβάνουν το 34% και οι λοφώδεις εκτάσεις το 50-51% της επαρχίας, όπου δεσπόζουν τα δύο ηφαίστεια, ενεργά και τα δύο.

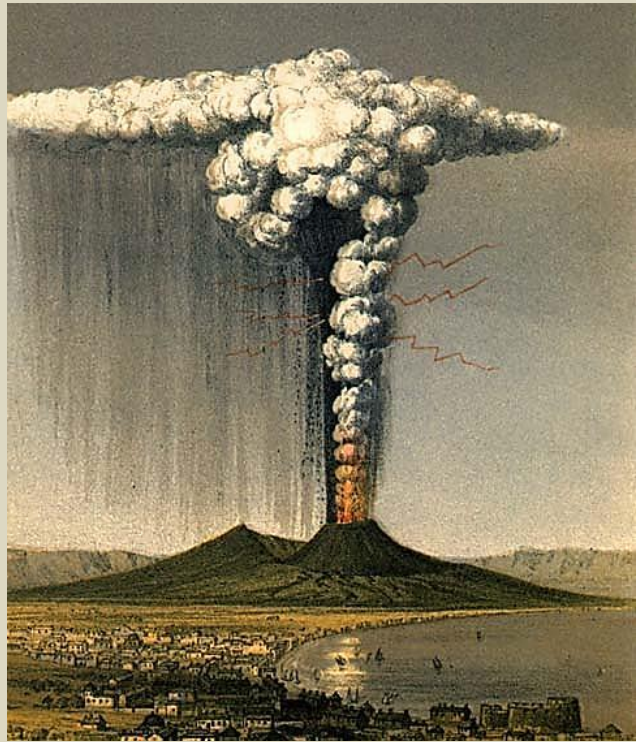
Βεζούβιος: Ο «άρχων» της Καμπανίας και η έκρηξη (στις 24 Αυγούστου;) του 79

Στην αρχαιότητα αμπελώνες κάλυπταν τις πλαγιές του βουνού, το οποίο φτάνει τα 1.281 μ. ύψος. Ο πρώτος που κατάλαβε την ηφαιστειακή του φύση –ή τουλάχιστον ο πρώτος που έγραψε για αυτή– ήταν ο γεωγράφος Στράβων στις αρχές του 1ου μ.Χ. αιώνα (*Γεωγραφικά*, Βιβλίο V). Στις 24 Ιουνίου του 79, ο αυτοκράτορας Τίτος διαδέχθηκε τον πατέρα του Βεσπασιανό στον ρωμαϊκό θρόνο και, δυο μήνες αργότερα, στις 24 Αυγούστου το πρωί*, έγινε η τρομερή έκρηξη του Βεζούβιου. Με ταχύτητα 100 χλμ την ώρα, ένας καταρράκτης από αέρια, στάχτη, ελαφρόπετρα και λάβα κύλησε μέχρι τις πόλεις που βρίσκονταν στους πρόποδες του και τις αφάνισε. Οι άνθρωποι προσπάθησαν να ξεφύγουν τρέχοντας προς τη θάλασσα, αλλά τους πρόλαβε το πύρινο κύμα. Άλλοι κρύφτηκαν στα σπίτια τους, όπου πέθαναν από τις αναθυμιάσεις και την θερμική ενέργεια (που ήταν 100.000 φορές μεγαλύτερη από αυτή που προξένησε ο βομβαρδισμός της Χιροσίμα το 1945). Οι νεκροί «αφηγούνται» με τα «κοκαλωμένα» κι αφυδατωμένα σώματά τους εικόνες τρόμου και φρίκης. Η κόλαση κράτησε τέσσερις ημέρες. Οι ανθρώπινες απώλειες ξεπέρασαν τις 16.000.

Από τις δηλητηριώδεις αναθυμιάσεις πέθανε και ο Πλίνιος ο Πρεσβύτερος, διοικητής του Στόλου της Μεσσήνης και σπουδαίος πανεπιστήμονας, ακούραστος ερευνητής, σοφός φυσιοδίφης. Την φοβερή καταστροφή περιέγραψε ο Πλίνιος ο Νεότερος, ανεψιός του Πρεσβύτερου. Αυτός αναφέρεται και στον σεισμό που έγινε στις 2 Φεβρουαρίου του 62 κι είχε προξενήσει σημαντικές ζημιές στην Πομπηία. Τόσο οι ζημιές, όσο και οι επισκευές που ακολούθησαν μεταξύ 62 και 79, έχουν εντοπιστεί στα στρώματα της εγκαταλελειμμένης πόλης.

*ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η χρονολογία της τρομακτικής έκρηξης είναι σίγουρη. Ήταν το 79 μ.Χ. Η ημερομηνία, όμως, δεν έβρισκε σύμφωνους όλους τους μελετητές. Οι περισσότεροι αποδέχονταν την 24η Αυγούστου, άλλοι έτειναν να δεχτούν την 30η Οκτωβρίου, την 1η ή την 23η Νοεμβρίου του 79. Αλλά το 2013, οι Ιταλοί αρχαιολόγοι αποκάλυψαν μία επιγραφή που φέρει ημερομηνία «17 Οκτωβρίου» του έτους 79. Άρα το κακό έγινε οπωσδήποτε τέλη του φθινοπώρου ή αρχές του χειμώνα εκείνης της χρονιάς (δηλαδή του 79 μ.Χ.).

Ο κρατήρας (καλδέρα) του Βεζούβιου

Αριστερά: Ο θεός Βάκχος και ο όφις Αγαθός Δαίμων (Αγαθοδαίμων) μπροστά στον Βεζούβιο. Από αυτήν την πομπηιανή τοιχογραφία, που αποκαλύφθηκε στην *Casa del Centenario*, οι μελετητές συμπεραίνουν ότι μέχρι την έκρηξη του 79 μ.Χ. το βουνό είχε μόνον μία κορυφή. Η δεύτερη δημιουργήθηκε από την έκρηξη. Δεξιά: Από την έκρηξη του 1822, το ηφαιστειακό υλικό εκτινάχθηκε 14 χιλιόμετρα πάνω από τον κρατήρα, όπως φαίνεται στον ζωγραφικό πίνακα. Ύστερα από ώρες, έπεσε στη γη.

Πάνω από 35 εκρήξεις έχουν γίνει μετά το 79 μ.Χ. Η πρώτη το 203, η επόμενη το 472 (λένε ότι ο αέρας έφερε τις στάχτες ως την Κωνσταντινούπολη). Μετά την έκρηξη του 512, ο Γότθος βασιλιάς της Ιταλίας, ο Θεοδώριχος, απάλλαξε την περιοχή της Νάπολης από τις φορολογικές υποχρεώσεις για ένα διάστημα. Γνωρίζουμε άλλες έξι εκρήξεις έως τον 13ο αιώνα κι ύστερα το θηρίο ηρεμεί. Κήποι κι αμπελώνες σκεπάζουν τις πλαγιές του μέχρι το 1631, όταν σημειώνεται νέα έκρηξη (3.000 νεκροί). Ακολούθησαν κατά διαστήματα πολλές άλλες. Η πιο πρόσφατη, τον Μάρτιο του 1944. Η τέφρα, εκτός των άλλων, κατέστρεψε και γύρω στα 85 αμερικανικά βομβαρδιστικά των αεροπορικών δυνάμεων των ΗΠΑ, που ήταν σταθμευμένα στο *Pompeii Airfield* κοντά στα ανατολικά ριζοβούνια του ηφαιστείου.

Η Νάπολη μετά την έκρηξη του 79 μ.Χ. και το Βασίλειο των Δύο Σικελιών, μία από τις πιο παρανοϊκές πολιτικές περιπέτειες σε ευρωπαϊκό έδαφος

Πριν από την καταστροφή, υπήρξε η αγαπημένη πόλη του Βιργίλιου και των αυτοκρατόρων Κλαύδιου και Νέρωνα. Μετά την έκρηξη, η θαμμένη κάτω από σωρούς τέφρας Νεάπολη υπήρξε η μόνη πόλη που κατοικήθηκε ξανά. Θα χρειαστεί όμως αιώνες για να αποκτήσει τη μορφή πρωτοχριστιανικού, πλέον, αστικού κέντρου. Το μεγαλοπρεπές Βαπτιστήριο με τα σπάνια ψηφιδωτά της Θεοδοσιανής εποχής σηματοδοτεί μία αξιόλογη ανάκαμψη σε όλους τους τομείς του βίου (δες Παράρτημα). Αλλά η πολιτεία υπέστη επιδρομές από Γότθους (οι Οστρογότθοι την κατέλαβαν το 493 και οι Βυζαντινοί την ξαναπήραν το 554), Λομβαρδούς και Σαρακηνούς, ώσπου τελικά τον **1137** ενσωματώθηκε στο Νορμανδικό Βασίλειο, του οποίου η έδρα ήταν το σικελικό Παλέρμο. Η νορμανδική Σικελία και η Νάπολη πέρασαν, μέσω γάμου, στα χέρια του Φρειδερίκου του Χοχενστάουφεν που βασίλευσε από το 1198 ως το 1250. Αυτός θεωρούσε το Παλέρμο πολιτικό κέντρο του Βασιλείου, ενώ τη Νάπολη πνευματικό κέντρο. Έτσι, το **1224**, ίδρυσε στην πόλη ένα από τα **παλαιότερα πανεπιστήμια της Ευρώπης**.

Τον **13ο αι.**, όταν η περιοχή πέρασε στον έλεγχο του δεύτερου γαλλικού οίκου των **Ανδεγαυών** (d'Anjou), που υπήρξαν οι πιο επικίνδυνοι εχθροί του αυτοκράτορα Μιχαήλ Η΄ του Παλαιολόγου, η Νάπολη έγινε η πρωτεύουσά τους. Τότε αναγείρονται εκκλησίες, κάστρα και το Castel Nuovo. Ο ιδρυτής του Βασιλείου, ο **Κάρολος Α΄ ο Ανδεγαυός** (Charles 1er d'Anjou, αδελφός του καλού βασιλιά της Γαλλίας, του αγίου Λουδοβίκου), ήταν ένας υπερφιλόδοξος και αυταρχικός ηγέτης. Καταργώντας τις δημοτικές ελευθερίες στις περιοχές που εξουσίαζε, προκάλεσε την οργή των κατακτημένων με αποτέλεσμα την εξέγερση που έμεινε στην ιστορία ως Σικελικός Εσπερινός (ξέσπασε στις 31/3/1282). Λίγο αργότερα, το 1285, ο ίδιος αναγκάστηκε να παραχωρήσει τη Σικελία στον Πέτρο Γ΄ της Αραγονίας. Έτσι, οι Ανδεγαυοί κράτησαν μόνον το Βασίλειο της Νάπολης, ενώ οι διενέξεις και οι πολεμικές συρράξεις με τον οίκο της Αραγονίας συνεχίστηκαν έως το **1442**, όταν εντέλει ο **Αλφόνσος Ε΄ της Αραγονίας** κατέκτησε και τη Νάπολη. Έτσι, δημιουργείται το Βασίλειο των Δύο Σικελιών / Regno del due Sicilie, ενώ η Νάπολη και η γύρω περιοχή ονομάζεται «ηπειρωτική Σικελία». Οι λεγόμενοι «πόλεμοι της Ιταλίας» ξανάρχισαν το 1495.

Αλφόνσος Ε΄ της Αραγονίας / Alfonso V Rey de Aragon, γεν. το 1396. Βασίλευσε από το 1416 και πέθανε στη νέα του κτήση, τη Νάπολη, στις 27 Ιουνίου 1455. Ο τίτλος του: βασιλεύς της Αραγονίας, της Βαλένθια, της Μαγιόρκας και της Σικελίας και κόμης της Βαρκελώνης και, μετά το 1442, βασιλεύς και της Νάπολης. Ο πίνακας, έργο του 1557, βρίσκεται στο Μουσείο της Σαραγόσας

Το Βασίλειο της Αραγονίας, με κέντρο τη ΒΑ Ισπανία, δημιουργήθηκε το 1035, όταν οι Άραβες κυριαρχούσαν ακόμα στο μεγαλύτερο μέρος της Δυτικής Μεσογείου. Γάμοι, συμμαχίες και πόλεμοι προσέθεσαν πολλές εκτάσεις στο Βασίλειο, που, μέσω των Καταλανών, απλώθηκε τον 13ο αι. μέχρι την Αττικοβοιωτία και τη Λαμία (δες χάρτη στη σ. 8).

Η Αραγονία ενσωματώθηκε στην Ισπανία, ενώ οι τελευταίοι θεσμοί της καταργήθηκαν μεταξύ 1707-15.

Το 1503, όταν η Νάπολη βρισκόταν ακόμα υπό ισπανική κατοχή, χτίστηκε το Palazzo Reale (το οποίο ανακαινίστηκε κι επεκτάθηκε κάμποσες φορές έκτοτε). Εκείνη την εποχή, ήταν η μεγαλύ-

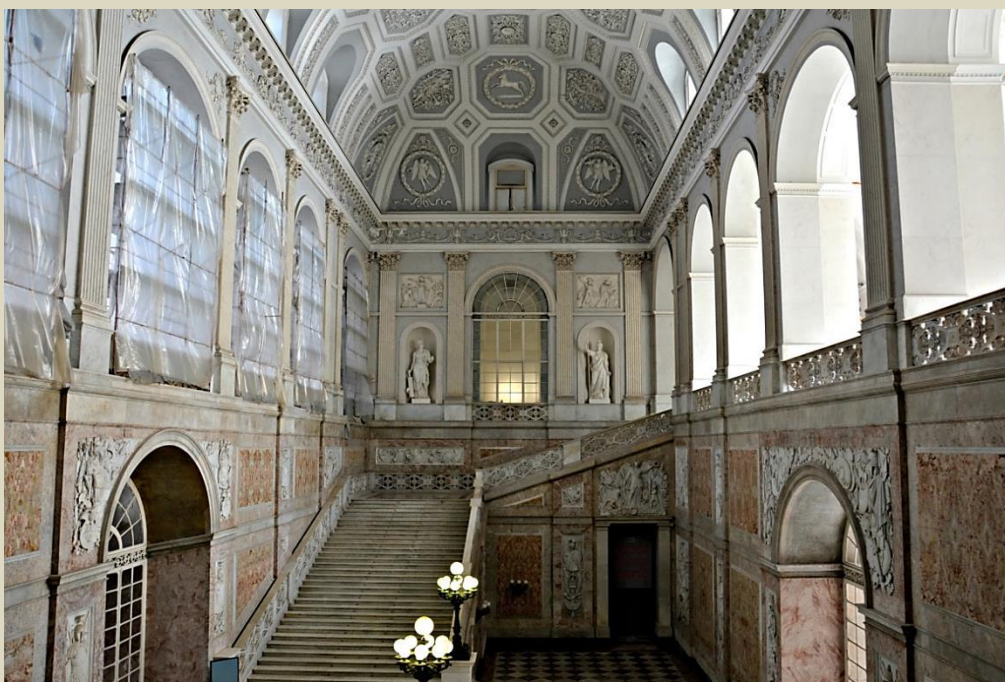
τερη πόλη της Ιταλίας με προβλήματα υπερπληθυσμού και φτώχειας. Παρόλα αυτά, οι φόροι ήταν αβάσταχτοι, για αυτό και οι Ναπολιτάνοι ξεσηκώθηκαν πολλές φορές, με σημαντικότερο τον ξεσηκωμό του 1647. Το **1713**, με τη συνθήκη της Ουτρέχτης, το Βασίλειο της Νάπολης παραχωρήθηκε στην **Αυστρία** (ενώ από το Βασίλειο της Αραγονίας δεν είχαν μείνει παρά ορισμένοι θεσμοί). Η αυστριακή κατοχή έληξε το **1734/5**, όταν το **Βασίλειο της Νεαπόλεως πέρασε στα χέρια των Βουρβόνων**. Αυτοί οι Βουρβόνοι (ευρωπαϊκός βασιλικός οίκος γαλλικής καταγωγής) ανήκαν στον ισπανικό κλάδο της οικογένειας. Ο πρώτος βασιλιάς, ο Κάρολος Ζ΄, ένας πεφωτισμένος δεσπότης, αναδιοργάνωσε κι εκσυγχρόνισε το κράτος με τη βοήθεια του υπουργού του Τανούτσι. Τότε, το Palazzo Reale έγινε η επίσημη βασιλική διαμονή των Βουρβόνων και των αντιπροσώπων τους.

Etienne Giraud, 1771
Palazzo Reale di Napoli

VUE DU PALAIS DU ROY DE NAPLES ARCHITECTURE DU CELEBRE DOMINIQUE FONTAINE.
D.D. a. S. E. M. le Viconte de Choiseul Ambassadeur Extraordinaire et plenipotentiaire de sa. Mtes. Cretienne pres le. Roy des deux Siciles

Κάτω: Το Παλάτσο Ρεάλε, που ανακαινίστηκε στις αρχές του 21ου αι., στεγάζει την Εθνική Βιβλιοθήκη Βιτόριο Εμμανουέλε και άλλους κρατικούς πολιτιστικούς οργανισμούς, ενώ το κτίσμα επικοινωνεί και με το Teatro Reale di San Carlo, την Όπερα που εγκαινιάστηκε από τους Βουρβόνους το 1737, δηλαδή πριν να ανοίξει η Σκάλα του Μιλάνου, αλλά και πριν από το Λα Φενίτσε της Βενετίας. Η Νάπολη έχει πλουσιότατη μουσική ιστορία στον τομέα της όπερας.

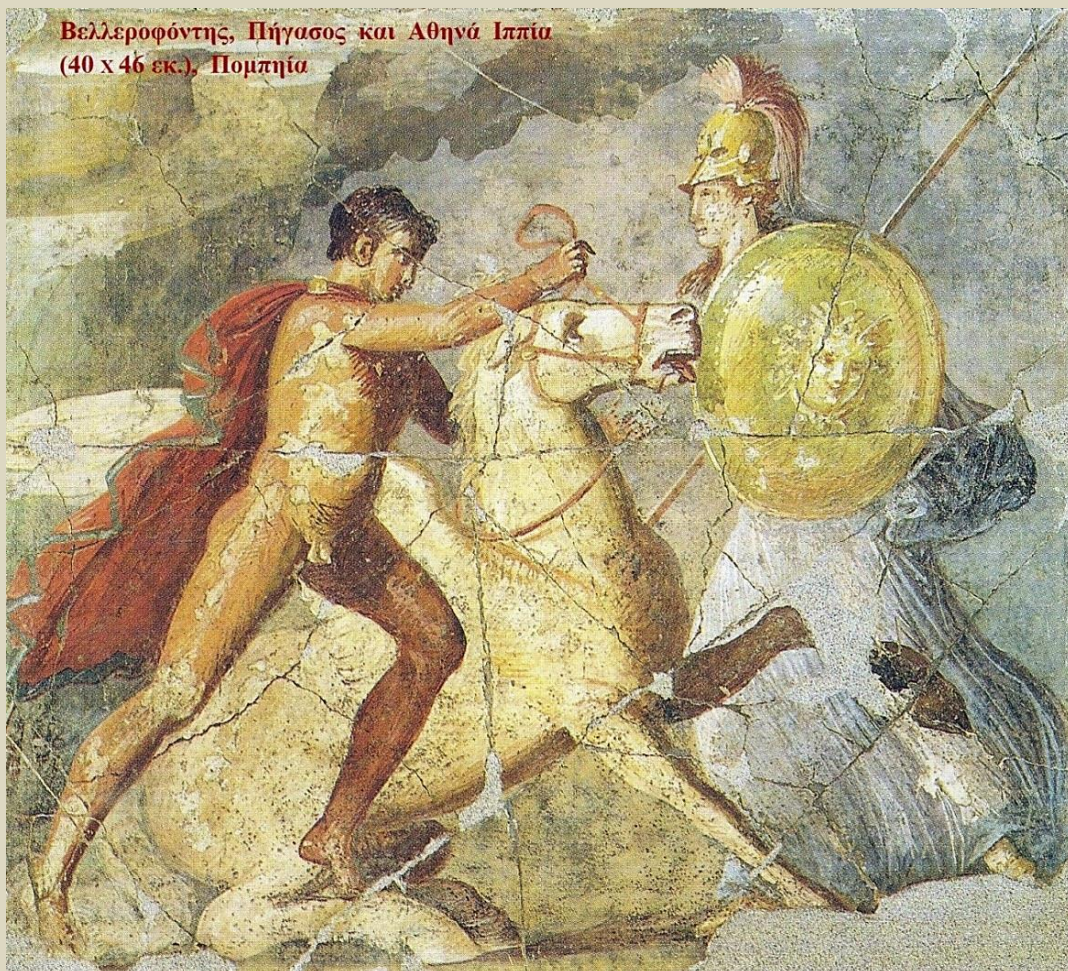

Αλλά οι περιπέτειες δεν έχουν τελειωμό. Οι Βουρβόνοι χάνουν για μερικά χρόνια το Βασίλειο (1806-1815), όταν έρχεται ο Ναπολέων. Το 1815, επιστρέφουν οι Βουρβόνοι μέχρι το 1860, όταν οι δυνάμεις του Garibaldi συγκρούονται πολλές φορές μαζί τους. Το **1861**, το Βασίλειο των Δύο Σικελιών (Βασίλειο της Νεαπόλεως) ενσωματώνεται στο νέο **Βασίλειο της Ιταλίας**. Το γεγονός της ενσωμάτωσης στην ενοποιημένη, για πρώτη φορά ύστερα από χίλια τετρακόσια χρόνια, Ιταλία, δημιούργησε τόσα πολλά προβλήματα και αποκάλυψε τόσα άλλα ώστε να αναρωτιέται κανείς σε ποιο βαθμό πραγματοποιήθηκε αυτή η συνένωση.

Μετά την επιδημία χολέρας του **1884**, σχεδιάστηκε η νέα πόλη κι έγιναν μεγάλα έργα στο λιμάνι, το οποίο εξυπηρετούσε όχι μόνο τη βιομηχανία αλλά και τον τουρισμό που αναπτύχθηκε πολύ νωρίς (λόγω της Πομπηίας και του Κάπρι).

Την 1η Οκτωβρίου του **1943**, αποβιβάζεται η Ε΄ Αμερικανική Στρατιά κι έτσι, τότε, σήμανε για τους Ναπολιτάνους η λήξη του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου και η αρχή μίας νέας εποχής, που βρίσκει την πόλη να έχει υποστεί τρομερές καταστροφές. Το επόμενο μεγάλο πλήγμα ήταν το κλείσιμο των εργοστασίων, τη δεκαετία του 1980. Η αποβιομηχάνιση είχε ως αποτέλεσμα την κατακόρυφη άνοδο της ανεργίας και της εγκληματικότητας. Σύμφωνα με απογραφή του 2017 οι κάτοικοι ανέρχονται σε 968.000.

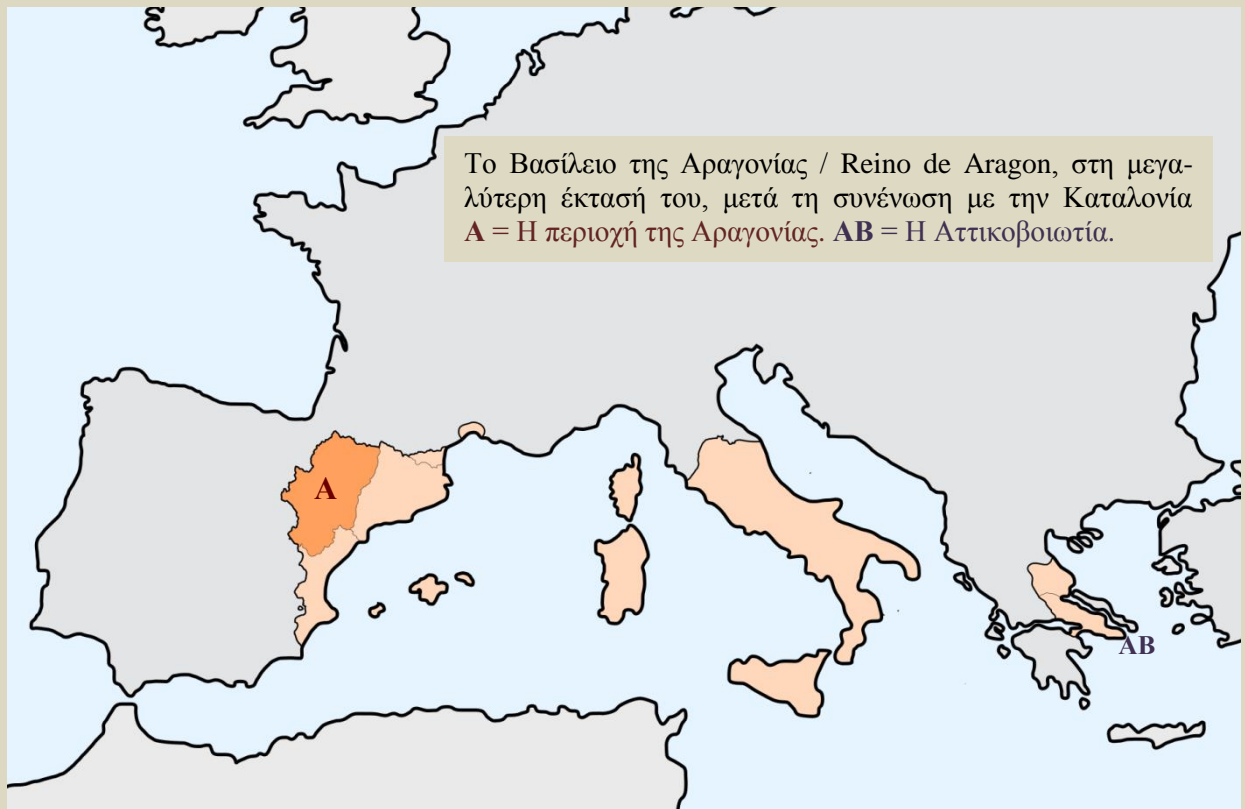
Το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο (MANN). Το κτίριο υπήρξε η έδρα του βασιλικού ιππικού από το 1585. Ξανακτίστηκε τον 17ο αι. και φιλοξένησε το Πανεπιστήμιο. Το 1777, ο Φερδινάνδος Δ΄ μετέφερε το Πανεπιστήμιο στο πρώην μοναστήρι Τζεζού Βέκιο και το κτίριο στέγαζε το Βασιλικό Μουσείο. Το 1861, πέρασε στο δημόσιο. Στεγάζει σπάνιους θησαυρούς: γλυπτά, ψηφιδωτά και τοιχογραφίες, κυρίως από την Πομπηία και το Ερκολάνουμ. Είναι το μουσείο ή καλύτερα το «σχολείο» της αρχαίας ζωγραφικής, εφόσον εδώ συγκεντρώνονται δεκάδες ζωγραφικά έργα του 1ου π.Χ. και του 1ου μ.Χ. αιώνα.

Οι χάρτες που ακολουθούν εικονογραφούν μερικές από τις γεωπολιτικές εξελίξεις, ή μάλλον τις περιπέτειες της πολιτικής γεωγραφίας από τον 12ο μέχρι τον 19ο αιώνα –όχι βέβαια όλες, γιατί θα χρειαζόταν ένας τόμος.

Κάτω: Οι γαλλικές δυνάμεις καταλαμβάνουν ξανά τη Νάπολη, το 1495, και εισέρχονται θριαμβικά στην πόλη. Είχε αρχίσει ο πόλεμος «της Ιταλίας» ανάμεσα στα βασίλεια της Γαλλίας και της Αραγονίας. Τα πυροβόλα είναι το νέο πολεμικό όπλο, το οποίο χρησιμοποιείται τον 15ο αι. για πολιορκίες. Από ένα Χρονικό της Νάπολης των Αραγονέζων, γύρω στα 1498.

Από την εκδήλωση που έγινε το 2018 στην Αθήνα αντιγράφουμε τα σχετικά:
 Επί τη ευκαιρία των εορταστικών εκδηλώσεων για τα 500 χρόνια παρουσίας του σύγχρονου ελληνισμού στη Νάπολη και τη Νότια Ιταλία, η **Ελληνική Κοινότητα Νεαπόλεως και Καμπανίας** σε συνεργασία με την **Ιταλική Αρχαιολογική Σχολή Αθηνών**, την αγίδα της **Ιταλικής Πρεσβείας της Αθήνας** και την στήριξη του **Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου Νάπολης (MANN)**, παρουσιάζουν τη διάλεξη:

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΤΗΣ ΝΕΑΠΟΛΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΤΩ ΙΤΑΛΙΑΣ 1518 – 2018

Οργάνωση, ιδεολογία και ενσωμάτωση

Η ελληνική κοινότητα της Νεάπολης (που συμπληρώνει εφέτος συνεχή διαδρομή μισής χιλιετίας) είναι άρρηκτα συνδεδεμένη όχι μόνο με τη μοίρα του ελληνορθόδοξου στοιχείου της Ιταλίας (ιδίως της νότιας), αλλά και με την ιστορία των σχέσεων του Ελληνισμού με ολόκληρο τον ευρωπαϊκό κόσμο. Στη διάλεξη θα παρουσιαστούν συνοπτικά οι κυριότερες φάσεις που αφορούν τη δημογραφική εξέλιξη και την κοινοτική οργάνωση της δυναμικής αυτής εστίας της νεοελληνικής Διασποράς, αλλά και την ιδεολογική διαδρομή και την ενσωμάτωση των μελών της στο κοινωνικό περιβάλλον, καταρχήν της νότιας Ιταλίας και στη συνέχεια ολόκληρης της ιταλικής χερσονήσου. Στη διάλεξη θα παρουσιαστούν συνοπτικά οι κυριότερες φάσεις που αφορούν τη δημογραφική εξέλιξη και την κοινοτική οργάνωση της ελληνικής κοινότητας, αλλά και την ιδεολογική διαδρομή και την ενσωμάτωση των μελών της στο κοινωνικό περιβάλλον, καταρχήν της νότιας Ιταλίας και στη συνέχεια ολόκληρης της ιταλικής χερσονήσου.

Η ΕΚΔΗΛΩΣΗ

Ημερομηνία: Παρασκευή 9 Νοεμβρίου 2018. Τόπος: Ιταλική Αρχαιολογική Σχολή Αθηνών | Οδός Παρθενόνος, 14
Κύριος ομιλητής: καθ. Ιωάννης Χασιώτης του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Θα χαιρετήσουν ο Πρέσβυς της Ιταλίας στην Αθήνα Efisio Luigi Marras, ο Διευθυντής της Ιταλικής Αρχαιολογικής Σχολής καθ. Emanuele Pari, ο Διευθυντής του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου Νάπολης Paolo Giulierini και ο πρόεδρος της Ελληνικής Κοινότητας Νεαπόλεως και Καμπανίας Παύλος Κυπριανού. Προλογίζει ο καθ. Γιάννης Κορίνθιος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Το θολωτό Βαπτιστήριο του 362-408

**Duomo di Napoli, Cattedrale di Santa Maria Assunta ή Cattedrale di San Gennaro
στη via Duomo (τον δρόμο με τα επτά μουσεία)**

Ο καθεδρικός ναός της Νάπολης, αφιερωμένος στην Κοίμηση της Θεοτόκου και στον άγιο Τζεννάρo, αποτελεί το κέντρο ενός μεγάλου εκκλησιαστικού συγκροτήματος, όπου στεγάζεται και η Αρχιεπισκοπή. Τα κτίσματα, που χρονολογούνται στη Μεσαιωνική εποχή με πολλές μεταγενέστερες προσθήκες και ανοικοδομήσεις, εδράζονται πάνω σε ένα κεντρικό τμήμα της αρχαιοελληνικής και ελληνορωμαϊκής Νεαπόλεως και γειτόνευε με το Decumanus Maximus, τον κεντρικό οδικό άξονα της πόλης με κατεύθυνση Ανατολή-Δύση. Ένας από τους ναούς του συγκροτήματος είναι μία πρωτοχριστιανική βασιλική, που αποδίδεται στον Μέγα Κωνσταντίνο ή σε κάποιον από τους γιούς και διαδόχους του, που έδωσαν εντολή να μετατραπεί ο ναός του Απόλλωνος σε χριστιανική εκκλησία. Σώζονται κίονες κι άλλα αρχιτεκτονικά μέλη από εκείνη την τόσο πρόωμη εποχή, ενώ δυο βήματα παρακάτω αποκαλύφθηκαν και παλαιότερα θεμέλια. Το σημαντικότερο όμως πρωτοχριστιανικό μνημείο, και δυστυχώς ελάχιστα γνωστό, είναι το Βαπτιστήριο (Battistero di San Giovanni in Fonte), το οποίο συνδέεται με τη βασιλική μέσω μίας στοάς. Ο θρύλος θέλει κι εδώ τον Μεγάλο Κωνσταντίνο ιδρυτή, αλλά οι μελετητές το χρονολογούν μερικές δεκαετίες αργότερα: μεταξύ 362-408. Στον πελώριο θόλο σώζεται το μεγαλύτερο μέρος μίας εξαιρετικής ψηφιδωτής σύνθεσης με κέντρο τον θριαμβευτή Χριστό. Στις κόγχες τα σύμβολα των τεσσάρων ευαγγελιστών. Σώζονται τα τρία και τα τρία φτερωτά: ο άγγελος ή άνθρωπος με φτερά (Λουκάς), ο λέων (Μάρκος), ο βους (Λουκάς). Ο αετός (Ιωάννης) έχει υποστεί μεγάλη φθορά. Απεικονίζονται βοσκοί με πρόβατα και ελάφια, όλα πρωτοχριστιανικά σύμβολα, απόστολοι και άγιοι με το στέμμα του μαρτυρίου, το θαύμα στον Γάμο στην Κανά, ο Χριστός με τον Πέτρο και τον Παύλο, ενώ σώζεται μικρό τμήμα από τους μαθητές στη Γαλιλαία.

Battistero di San Giovanni in Fonte, Νάπολη: Ο εν Κανά Γάμος

Στην κορυφή του θόλου

©ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΝΟΡΑΜΑ και ΑΡΧΕΙΟ apan.gr

ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΕΣ – ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΝΑΠΟΛΗΣ 2019

Μαριάννα Κορομηλά

Οι Ταξιδιωτικές Σημειώσεις ΚΑΜΠΑΝΙΑ συνεχίζονται
σε χωριστές ενότητες ανά αρχαιολογικό χώρο:

02 Πομπηία

03 Ερκολάνο

04 Ποσειδωνία και περίξ